

Sygn. akt I ACa 514/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2018 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Tomasz Żelazowski
Sędziowie:	SSA Artur Kowalewski SSO del. Zbigniew Ciechanowicz (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sądowy Marta Osińska

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2018 roku na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa (...) Bank (...) spółki akcyjnej w W.

przeciwko W. W. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 28 maja 2018 roku, sygn. akt I C 1505/17

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt II i III w taki sposób, że:

a) w pkt II zasądza od pozwanego W. W. (1) na rzecz powoda (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 71 823 (siedemdziesięciu jeden tysięcy ośmiuset dwudziestu trzech) złotych i 77 (siedemdziesięciu siedmiu) groszy z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 7 lipca 2017 r. i oddala powództwo w pozostałym zakresie,

b) w pkt III zasądza od pozwanego na rzecz powoda 9 177 (dziewięciu tysięcy stu siedemdziesięciu siedmiu) złotych tytułem kosztów postępowania.

II. oddala apelację w pozostałym zakresie,

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 7 775 (siedmiu tysięcy siedmiuset siedemdziesięciu pięciu) złotych tytułem kosztów postępowania odwoławczego.

SSA Artur Kowalewski SSA Tomasz Żelazowski SSO del. Zbigniew Ciechanowicz

Uzasadnienie wyroku z dnia 20 grudnia 2018 r.

Powódka (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniosła o zasądzenie od pozwanego W. W. (1) kwoty 75.199,14 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 72.053,42 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz od kwoty 2.675,37 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenie zwrotu kosztów. Uzasadniając powództwo, powódka powołała się na łączącą ją z pozwanym umowę o kredyt konsumpcyjny o numerze (...), na podstawie której Bank w dniu 20 października 2016 roku oddał do dyspozycji strony pozwanej kwotę pieniężną w wysokości określonej w umowie, którą strona pozwana zobowiązała się zwrócić w ratach wraz z określonymi w umowie i regulaminie opłatami i odsetkami. Wobec niewywiązywanie się przez pozwanego z postanowień umowy oraz na skutek złożenia pozwanemu oświadczenia o wypowiedzeniu umowy, uległa ona rozwiązaniu 4 czerwca 2017 roku co doprowadziło do wymagalności całej kwoty niespłaconego kapitału, odsetek umownych oraz odsetek za opóźnienie.

W dniu 21 września 2017 roku Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawie VI Nc-e (...) orzekając zgodnie z żądaniem powódki.

Pozwany W. W. (1) złożył sprzeciw od wskazanego wyżej nakazu zapłaty wnosząc o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów postępowania. Pozwany wskazał, że powódka nie wykazała dochodzonego roszczenia zarówno co do zasady jak i wysokości. Bank nigdy nie złożył pozwanemu oświadczenia o wypowiedzeniu. Oświadczenie, na które powołuje się powódka nigdy nie doszło do pozwanego. Pozwany spłacał raty w ustalonej z bankiem wysokości. Spłata rat w ewentualnej niższej wysokości każdorazowo była konsultowana z bankiem. Nadto pozwany nigdy nie został wezwany do zapłaty.

Postanowieniem z dnia 30 października 2017 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie wobec skutecznego wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty przekazał sprawę do Sądu Okręgowego w Szczecinie.

W piśmie z dnia 2 stycznia 2018 roku powódka cofnęła powództwo o kwotę 700 zł wskazując, że pozwany dokonał dwóch wpłat po 350 zł w dniu 7 sierpnia 2017 roku i 8 września 2017 roku. Wpłaty miały miejsce już po wniesieniu pozwu czym strona pozwana uznała powództwo co do zasady i wysokości.

Wyrokiem z dnia 28 maja 2018 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie umorzył postępowanie co do kwoty 700 zł, oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz zasądził od powoda (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz pozwanego W. W. (1) kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowił następująco ustalony stan faktyczny oraz rozważania prawne.

W dniu 20 października 2016 roku powódka (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. zawarła z pozwanym W. W. (1) Umowę o kredyt konsumpcyjny o numerze (...), na podstawie, której Bank oddał do dyspozycji strony pozwanej kwotę pieniężną w wysokości 73.830,00 zł, którą strona pozwana zobowiązała się zwrócić w 120 miesięcznych ratach płatnych w terminach i wysokościach określonych w Umowie i Harmonogramie Spłat.

Zgodnie z § 11 Umowy należności niespłacone w terminie ustalonym w Umowie i w Harmonogramie Spłat stanowią zadłużenie przeterminowane. W przypadku wystąpienia zadłużenia przeterminowanego Bank jest uprawniony do: zaspokojenia zadłużenia z rachunków bankowych na podstawie udzielonego pełnomocnictwa, naliczania od zadłużenia przeterminowanego odsetek w wysokości równej odsetkom maksymalnym za opóźnienie, zgodnie z Kodeksem cywilnym, wypowiedzenia Umowy, jeżeli Klient nie zapłacił w terminach określonych w Umowie i harmonogramie pełnych rat kredytu za co najmniej dwa okresy płatności oraz przekazania informacji o opóźnieniach w spłacie kredytu do biur informacji gospodarczej oraz instytucji utworzonych na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe.

Wedle § 11 Umowy z ważnych powodów Bank może rozwiązać Umowę Kredytu z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia. Wypowiedzenie wymaga zachowania formy pisemnej. Zgodnie z Umową za ważne powody uznaje się między innymi: niespłacenie przez Klienta w wyznaczonym terminie dwóch kolejnych rat Kredytu i niedotrzymanie przez Klienta zobowiązań dotyczących warunków udzielenia Kredytu określanych w Umowie.

Pismem z dnia 20 kwietnia 2017 roku powódka, powołując się na naruszenie Umowy polegające na niespłaceniu przez pozwanego w wyznaczonym terminie dwóch kolejnych rat kredytu, wypowiedziała pozwanemu Umowę, z zachowaniem trzydziestodniowego okresu wypowiedzenia. Jednocześnie powódka wezwała pozwanego do bezzwłocznej spłaty bieżącego zadłużenia wynikającego z Umowy w kwocie 3.823,48 zł. Powyższe pismo zostało skierowane na adres: ul. (...), (...)-(...) S. i odebrane przez żonę pozwanego tj. A. W. (1), z którą pozwany pozostaje w separacji i która z nim nie zamieszkuje. A. W. (1) nie przekazała korespondencji pozwanemu.

Powódka w dniu 7 lipca 2017 roku wystawiła wyciąg z ksiąg bankowych nr (...), w którym stwierdziła, iż pozwany z tytułu Umowy o Kredyt zawartej w dniu 20 października 2016 roku ma zapłacić na jej rzecz kwotę 75.199,14 zł oraz dalsze odsetki ustawowe za opóźnienie liczone od kwoty kapitału kredytu, od dnia następnego po dacie wystawienia wyciągu z ksiąg bankowych tj. od dnia 8 lipca 2017 roku do dnia faktycznej zapłaty.

Po wytoczeniu powództwa pozwany dokonał dobrowolnych wpłat na rzecz objętej pozwem wierzytelności w łącznej wysokości 700 zł.

Oceniając tak ustalony stan faktyczny Sąd I instancji powództwo uznał za niezasadne, gdyż nie było ono wykazane zarówno co do zasady jak i wysokości.

Zdaniem Sądu Okręgowego pozwany zasadnie podniósł zarzut braku skutecznego wypowiedzenia umowy. Wykazanie faktu skutecznego wypowiedzenia obciążało stronę powodową, jako domagającą się od pozwanego zapłaty należności. Strona pozwana w sprzeciwie od nakazu zapłaty zakwestionowała wskazane twierdzenia strony powodowej wskazując, iż roszczenie nie zostało udowodnione ani co do istnienia ani co do wysokości. Pozwany wskazał również, iż załączone oświadczenie będące wypowiedzeniem nie zostało mu skutecznie doręczone. W tym zakresie powódka nie przedstawiła żadnych dowodów pozwalających uznać, iż wbrew twierdzeniom pozwanego, dokonała skutecznego wypowiedzenia umowy. W szczególności zaś powódka nie wykazała, iż pozwany otrzymał wypowiedzenie. Sąd I instancji ocenił, że co prawda strona powodowa przedstawiła pismo będące wypowiedzeniem umowy oraz potwierdzenie jego doręczenia żonie pozwanego jednakże w sytuacji zaprzeczenia przez pozwanego, iż otrzymał on wypowiedzenie, takie dowody są niewystarczające. Jest to o tyle istotne, że w dalszym toku postępowania powódka nie naprowadziła innych dowodów. Strona powodowa w żaden sposób nie dowiodła więc, że jej roszczenie stało się wymagalne. W konsekwencji nie jest skutecznym dochodzenie od pozwanego na tym etapie całości roszczenia. Sąd Okręgowy uznał bowiem za skuteczny zarzut pozwanego braku skutecznego wypowiedzenia umowy przez powódkę. W dacie wytoczenia powództwa zatem roszczenie powódki nie było wykazane jako wymagalne.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy uznał, że skoro nie było skutecznego wypowiedzenia umowy, to tym samym nie można mówić o wymagalności całego zobowiązania. Sąd pierwszej instancji wskazał, iż jako wypowiedzenie można by ewentualnie traktować doręczenie pozwanemu odpisu pozwu wraz z załącznikami. Jednakże w sytuacji gdy pozwany kwestionuje również wysokość zadłużenia strona powodowa powinna wykazać jaka kwota byłaby wymagalna na dzień po upływie 30 dni od doręczenia wypowiedzenia, czyli w tym przypadku odpisu pozwu wraz z załącznikami.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy wskazał, iż zgodnie § 11 Umowy zawartej przez strony z ważnych powodów Bank może rozwiązać Umowę Kredytu z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia, a wypowiedzenie wymaga zachowania formy pisemnej. Wedle Umowy Kredytu za takie ważne powody uznaje się między innymi: niespłnienie przez Klienta w wyznaczonym terminie dwóch kolejnych rat Kredytu i niedotrzymanie przez Klienta zobowiązań dotyczących warunków udzielenia Kredytu określanych w Umowie. Nadto stosownie do art. 75c ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku jeżeli kredytobiorca opóźnia się ze spłatą zobowiązania z tytułu udzielonego kredytu, bank wzywa go do dokonania spłaty, wyznaczając termin nie krótszy niż 14 dni roboczych (ust. 1). W wezwaniu, o którym mowa powyżej bank informuje kredytobiorcę o możliwości złożenia, w terminie 14 dni roboczych od dnia otrzymania wezwania, wniosku o restrukturyzację zadłużenia (ust. 2).

Sąd Okręgowy ocenił, że w niniejszej sprawie powódka nie wykazała ażeby przed złożeniem oświadczenia o wypowiedzeniu umowy, wzywała pozwanego do zapłaty zaległych rat wyznaczając w tym celu termin nie krótszy niż

14 dni roboczych, a tym samym nie udowodniła, że pozwany nie spłacił w wyznaczonym terminie dwóch kolejnych rat Kredytu. Pozwany podnosił powyższą okoliczność w sprzeczności od nakazu zapłaty, a mimo to powódka nie przedstawiła dowodów pozwalających przyjąć, iż przed wypowiedzeniem dokonała ona wezwania pozwanego do zapłaty, w szczególności zaś nie przedstawiła żadnego pisma stanowiącego takie wezwanie. Skoro powódka nie wezwała pozwanego do zapłaty to tym bardziej, mając na uwadze wcześniejsze rozważania, nie mogła dokonać wypowiedziana łączącej jej z pozwanym umowy.

Sąd pierwszej instancji przychylił się również do stanowiska pozwanego, iż działanie powódki w niniejszej sprawie należałoby ocenić w kontekście art. 5 k.c., czyli nadużycia prawa. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że powódka próbując dokonać wypowiedzenia pominęła obowiązek uprzedniego wezwania do zapłaty wynikający z art. 75c ustawy Prawo bankowe. Nawet jeżeli przyjęłoby się założenie, iż wypowiedzenie umowy było skuteczne to niewątpliwie zostało dokonane w sposób nagły i zaskakujący dla pozwanego. Nadto powódka nie podjęła próby ustalenia sytuacji finansowej pozwanego, a przynajmniej nie udowodniła tejże okoliczności, zaś pozwany w sposób wyraźny jej zaprzeczył. Nawet przyjmując opóźnienia w spłacie przez pozwanego zadłużenia, czego jednak powódka ściśle nie wykazała, trudno uznać, iż na tym etapie zadłużenie było na tyle wysokie by usprawiedliwiało ono wypowiedzenie umowy, a więc najdotkliwszy ze środków dyscyplinujących kredytobiorcę. Nadto Sąd I instancji miał na uwadze, że umowa kredytowa przewidywała spłatę zadłużenia w 120 miesięcznych ratach, a więc przez okres 10 lat. Tym bardziej więc powódka powinna najpierw skorzystać z uprawnienia z art. 74 ustawy Prawo bankowe tj. wezwać pozwanego do przedstawienia informacji i dokumentów niezbędnych do oceny jego sytuacji finansowej i gospodarczej oraz umożliwiających kontrolę wykorzystania i spłaty kredytu, jak również stosownie do cytowanego już art. 75c umożliwić pozwanemu złożenie np. wniosku o jego restrukturyzację. Nadto o chęci i możliwościach, nawet w mniejszym zakresie, spłaty przez pozwanego zadłużenia świadczyć może fakt, iż już po wytoczeniu powództwa dokonał wpłat na łączną kwotę 700 zł.

Wobec cofnięcia przez powódkę pozwu w zakresie kwoty 700 zł Sąd Okręgowy na podstawie 355 § 1 k.p.c. umorzył postępowanie w tym zakresie.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy ustalił na podstawie przedłożonych przez strony dokumentów. W ocenie Sądu przedmiotowe dokumenty nie budziły wątpliwości, co do ich wiarygodności. Tak samo nie budziły on w tej mierze wątpliwości stron. Za wiarygodny Sąd uznał również dowód z przesłuchania pozwanego, który potwierdził fakt zawarcia z powódką umowy kredytu jak również przedstawił okoliczności dotyczące jego sytuacji finansowej. Nadto pozwany wskazał, iż od dłuższego czasu pozostaje w żonę w separacji, co miało wpływ na brak skutecznego doręczenia mu pisma wypowiadającego umowę.

O kosztach postępowania Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz przy uwzględnieniu § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiódł powód skarżąc go co do punktu II i III i żądając zmiany poprzez zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda kosztów postępowania za I i II instancję, w tym kosztów z tytułu zastępstwa procesowego, ewentualnie w przypadku, gdyby Sąd II instancji nie znalazł podstaw do rozstrzygnięcia merytorycznego, uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji wraz z pozostawieniem powyższemu Sądowi rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono naruszenie:

I. Przepisów prawa materialnego:

1. art. 61 k.c. poprzez brak jego zastosowania, a w konsekwencji przyjęcie, że pomimo odebrania przesyłki zawierającej dokument wypowiedzenia umowy przez dorosłego domownika, nie doszło do skutecznego złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy,
2. art. 74 prawa bankowego poprzez przyjęcie, że Powód był zobowiązany do zweryfikowania zdolności kredytowej przed wypowiedzeniem umowy,
3. art. 75C prawa bankowego poprzez przyjęcie, że Powód nie skierował do Pozwanego wezwania do zapłaty oraz nie przedstawił propozycji restrukturyzacji zobowiązania, a w konsekwencji uznanie przedwczesności postępowania,

II. Przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie:

1. art. 217 k.p.c. poprzez zwrot wniosku Powoda w przedmiocie przesłuchania świadka A. W. (2) na okoliczność doręczenia pozwanemu wypowiedzenia podczas gdy były to okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy,
2. art. 232 k.p.c. poprzez uznanie, że Powód nie udowodnił wysokości roszczenia, mimo przedłożenia przez Powoda szeregu dowodów na tę okoliczność, w tym uznania długu, umowy kredytu z dnia 2016-10-20 nr (...), wyciąg z Ksiąg Bankowych wraz z odpisem pełnomocnictwa,
3. art. 232 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. poprzez przyjęcie, że Pozwany twierdzący, że nie odebrał wypowiedzenia, nie ma obowiązku przedstawienia na te okoliczność dowodu podczas gdy powód przedłożył zwrotne potwierdzenie odbioru przesyłki zawierającej wypowiedzenie podpisane przez domownika Pozwanego,
4. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie, dokonanej wybiórczo, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, polegające daniu wiary gołosłownym twierdzeniom pozwanego w zakresie skuteczności doręczenia wypowiedzenia, przy jednoczesnym zupełnym pominięciu przy ocenie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie w szczególności przedłożonego przez powoda wypowiedzenia umowy nr (...) wraz dowodem doręczenia.

Z uzasadnienia apelacji wynika, że jeszcze przed wypowiedzeniem umowy powód wezwał pozwanego do zapłaty należności, następnie rozpoznał także wniosek o restrukturyzację. Wobec braku porozumienia między stronami w zakresie polubownego rozwiązania zaistniałego sporu, powód skierował do pozwanego oświadczenie o wypowiedzeniu umowy, a po upływie określonego okresu wypowiedzenia umowa uległa skutecznemu rozwiązaniu. Powód skierował pod ostatni podany adres do korespondencji oświadczenie o wypowiedzeniu umowy, które odebrane zostało przez małżonkę pozwanego, co mieści się w definicji „dorosłego domownika”, który upoważniony jest do odbierania przesyłek. W tym stanie rzeczy, zdaniem apelującego przyjąć należy, iż oświadczenia woli powódki zostało pozwanemu skutecznie złożone, w rozumieniu art. 61 § 1 k.c. Sam fakt odebrania przesyłki przez żonę powoda pozostającą w nim w separacji, co nie zostało udowodnione, nie może świadczyć o tym że pozwany przesyłki nie otrzymał. Przesyłka z wypowiedzeniem została wysłana na adres wskazany przez pozwanego 10 dni wcześniej - więc pozwany oczekiwał korespondencji pod adresem ul. (...) w S. - zasady doświadczenia życiowego nakazują sądzić, że nie wskazywałby tego adresu gdyby spodziewał się, że kierowana tam korespondencja może wpaść w niepowołane ręce.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji w całości oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda w przeważającej części była trafna.

Przypomnieć należy, że postępowanie apelacyjne, jakkolwiek jest postępowaniem odwoławczym i kontrolnym, to jednakże zachowuje charakter postępowania rozpoznawczego. Oznacza to, że Sąd Odwoławczy ma pełną swobodę jurysdykcyjną, ograniczoną jedynie granicami zaskarżenia. Sąd ten nie może poprzestać jedynie na ustosunkowaniu się do zarzutów apelacyjnych. Merytoryczny bowiem charakter orzekania Sądu II instancji polega na tym, że ma

on obowiązek poczynić własne ustalenia i ocenić je samodzielnie z punktu widzenia prawa materialnego, a więc dokonać subsumcji. Z tego też względu Sąd ten może, a jeżeli je dostrzeże powinien, naprawić wszystkie stwierdzone w postępowaniu apelacyjnym naruszenia prawa materialnego popełnione przez Sąd I instancji i to niezależnie od tego, czy zostały one podniesione w apelacji, jeśli tylko mieszczą się w granicach zaskarżenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13.04.2000 r., III CKN 812/98 i in.).

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że strona powodowa dopiero na etapie postępowania apelacyjnego wniosła o dopuszczenie dowodu z wniosku pozwanego o restrukturyzację z dnia 5 kwietnia 2017 r. oraz odpowiedzi powoda na ten wniosek z dnia 10 kwietnia 2017 r. oraz z wezwania pozwanego do zapłaty z dnia 6 marca 2017 r. wraz z elektronicznym potwierdzeniem odbioru. W tym kontekście wyjaśnienia wymaga, że zgodnie z treścią art. 381 k.p.c. Sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynika później.

Powyższy przepis określający przesłanki, od których zależy możliwość pominięcia przez sąd drugiej instancji tzw. nowości, wskazuje, że zasadą jest dopuszczalność powoływania nowych faktów i dowodów. Przepis ten jest zarazem koniecznym kompromisem między realizacją modelu pełnej apelacji a zasadą koncentracji materiału procesowego przed sądem pierwszej instancji. W przyjętym systemie apelacji celem postępowania apelacyjnego jest ponowne i wszechstronne zbadanie sprawy pod względem faktycznym i prawnym. Zasadą pozostaje jednak, że koncentracja materiału faktycznego i dowodowego powinna nastąpić już przed sądem pierwszej instancji. Chociaż więc dopuszczalność nowego materiału procesowego przed sądem apelacyjnym jest regułą, to doznaje ona ograniczenia poprzez unormowanie art. 381 k.p.c. Sąd drugiej instancji jest zobowiązany na wniosek strony materiał ten uzupełnić, jeżeli jest to konieczne dla rozstrzygnięcia sprawy, lecz równocześnie jest uprawniony do pominięcia nowych faktów i dowodów zgłoszonych dopiero w postępowaniu apelacyjnym, gdy zachodzą przesłanki określone wymienionym przepisem. Możliwość podjęcia przez sąd określonej decyzji w tym względzie nie oznacza pozostawienia jej dowolnemu uznaniu sądu. Według ukształtowanego w judykaturze poglądu sformułowanie "może" oznacza obowiązek rozważenia sprawy z punktu widzenia wskazanych w ustawie przesłanek i wydanie takiej decyzji, która z uwagi na nie jest uzasadniona okolicznościami sprawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2000 r., III CKN 797/00). Pominięcie nowych faktów jest możliwe jedynie wtedy, gdy strona mogła powołać je przed sądem pierwszej instancji i już wówczas istniała potrzeba powołania się na nie. Wtedy pominięcie „nowości” pozostawione jest uznaniu sądu drugiej instancji.

Jak wynika z analizy akt sprawy powód powinien był przedłożyć przedmiotowe dokumenty już w toku postępowania przed sądem I instancji albowiem pozwany w sprzeciwie od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym oraz dalszych pismach procesowych wniósł o oddalenie powództwa w całości. W toku postępowania strona pozwana podnosiła zarzut bezskuteczności wypowiedzenia przedmiotowej umowy kredytu, wskazując, że powód wypowiadając umowę pożyczki naruszył postanowienia art. 75c ustawy Prawo Bankowe - tym samym umowa ta nie została skutecznie wypowiedziana.

Sąd Apelacyjny uznał wobec powyższego, że nie jest możliwym pominięcie nowych faktów, a mianowicie tego, że pozwany sam zwracał się do powodowego banku o restrukturyzację zadłużenia. Wnioskowi temu nadany został bieg. W odpowiedzi na złożony wniosek bank wskazał, że dokonana ocena sytuacji finansowej i gospodarczej W. W. (1) nie pozwala na pozytywne rozpatrzenie prośby pozwanego. Bank zwrócił uwagę na istniejące inne zobowiązania, których pozwany również nie spłacał terminowo. Jak również na to, że pozwany zobowiązania te zaciągnął już po przyznaniu finansowania przez powodowy bank. Jednocześnie Sąd odwoławczy miał na uwadze, że powodowy bank wzywał pozwanego do spłaty wymagalnego zadłużenia w kwocie 1956,26 zł pismem z dnia 6 marca 2017 r. W piśmie tym pouczone pozwanego, że spłaty należy dokonać w terminie 14 dni roboczych, jak również pouczone go, że w przypadku braku spłaty bank będzie uprawniony do wypowiedzenia umowy kredytu.

W konsekwencji, przy rozpoznawaniu apelacji wywiezionej od zaskarżonego wyroku nie można było pominąć przedstawionych powyżej dowodów z dokumentów złożonych w toku postępowania apelacyjnego.

Z zeznań pozwanego wyraźnie wynikało, że bank naruszył obowiązku wynikające z art. 75 c ustawy prawo bankowe. Stanowisko to stoi w sprzeczności z treścią przedmiotowych dokumentów.

Nie można podzielić poglądu Sądu I instancji, iż powód nie dowiódł faktu wypowiedzenia umowy kredytowej. Skoro powód podał jako swój adres dla doręczeń w S. ul. (...) i skoro korespondencję pod tym adresem odebrała jego żona, to domniemywać należy, że korespondencja została doręczona dorosłemu domownikowi, a więc osobie stosującej się do podstawowych reguł związanych ze wspólnym zamieszkaniem pod tym samym adresem, w tym do przekazywania odebranej korespondencji adresatowi.

Sąd Apelacyjny w tym miejscu przypomina, że przepis art. 61 k.c. określa co do zasady chwilę skutecznego oświadczenia woli składanego innej osobie. Ze względu na interes i bezpieczeństwo obrotu oraz ułatwienia dowodowe w treści art. 61 k.c. ustanowiono domniemanie prawne, że adresat zapoznał się z treścią oświadczenia, gdy doszło ono do niego w taki sposób, że powzięcie o nim wiadomości stało się możliwe. Ustawodawca w omawianym przepisie przyjął kwalifikowaną teorię doręczenia, odnoszącą się do ustalenia możliwości zapoznania się adresata z oświadczeniem w zwykłym toku rzeczy. Oznacza to, że jeżeli nadawca oświadczenia doręcza pismo w miejsce, które stanowi miejsce zamieszkania odbiorcy, albo miejsce jego stałej aktywności, za decydujące do uznania go za doręczone uważana jest chwila doręczenia pisma w to miejsce. Domniemywa się skuteczność doręczenia (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2016 r. II CSK 750/15 oraz orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia: 17 czerwca 2009., IV CSK 53/09 i 18 kwietnia 2011 r., V CSK 215/11).

Odnosząc się do prezentowanego przez pozwanego w toku niniejszego postępowania stanowiska, również zawartego w odpowiedzi na apelację, że pozwany nie miał możliwości zapoznania się z oświadczeniem woli powoda, bowiem przesyłka została doręczona jego żonie, z którą pozostaje w faktycznej separacji, obciąża pozwanego. Dowodem doręczenia pozwanemu pisemnego wypowiedzenia datowanego na dzień 20 kwietnia 2017 r. jest potwierdzenie nadania przesyłki poleconej do pozwanego w tym samym dniu (k. 44 – 46). Niesporne jest, że przesyłka była kierowana na adres do doręczeń podany przez pozwanego W. W. (1) w umowie o kredyt. Pod tym samym adresem pozwany odbierał również początkowy przesyłki z Sądu w toku postępowania. Pozwany w toku niniejszego postępowania natomiast nie przedstawił żadnych dowodów, które by potwierdzały prezentowane przez niego stanowisko. Pozwany cofnął złożony w odpowiedzi na pozew wniosek o przesłuchanie w charakterze świadka żony. Przypomnieć jedynie należy, że dowód ten miał być przeprowadzony na okoliczność między innymi braku złożenia pozwanemu przez powódkę oświadczenia o wypowiedzeniu umowy kredytu i nieprzekazania pozwanemu odebranej w dniu 24 kwietnia 2017 r. korespondencji.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że pozwany nie zdołał wykazać, aby w rzeczywistości przesyłka zawierająca wypowiedzenie umowy o kredyt nie została mu doręczona. Przypomnieć należy raz jeszcze, że w rozumieniu art. 61 § 1 k.c. możliwość zapoznania się z treścią oświadczenia przez adresata nie może być utożsamiana z rzeczywistym zapoznaniem się przez niego z tym oświadczeniem, co oznacza, że skuteczne złożenie oświadczenia woli następuje także w sytuacji, w której co prawda adresat oświadczenia woli nie zna jego treści, ale miał realną możliwość zapoznania się z nią, gdyż doszła ona do niego w taki sposób, że mógł się z nią zapoznać. Na składającym oświadczenie woli spoczywa zatem ciężar dowodu, że doszło ono do adresata w sposób umożliwiający mu - według zasad doświadczenia życiowego - zapoznanie się z jego treścią (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2017 r. III CSK 148/16). Oznacza to, że pismo z dnia 20 kwietnia 2017 r. stanowiące wypowiedzenie umowy o kredyt zostało prawidłowo doręczone pozwanemu w dniu 24 kwietnia 2017 r.

Sąd odwoławczy nie może podzielić poglądu Sądu I instancji, iż niedopełnienie przez powoda aktów upominawczych opisanych art. 75c ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku, stanowiącego, że jeżeli kredytobiorca opóźnia się ze spłatą zobowiązania z tytułu udzielonego kredytu, bank wzywa go do dokonania spłaty, wyznaczając termin nie krótszy niż 14 dni roboczych (ust. 1). W wezwaniu, o którym mowa powyżej bank informuje kredytobiorcę o możliwości złożenia, w terminie 14 dni roboczych od dnia otrzymania wezwania, wniosku o restrukturyzację zadłużenia (ust.

2), może stanowić okoliczność niweczącą roszczenie o zapłatę wymagalnej należności. Taki bowiem rygor nie został zastrzeżony przez ustawodawcę.

Niemniej jednak w świetle dowodów zgromadzonych w sprawie należało uznać, że powód wyczerpał w stosunku do pozwanego przesłanki wynikające z art. 75 c prawa bankowego. Pozwany złożył wniosek o restrukturyzację kredytu, bank po przeanalizowaniu sytuacji finansowej i gospodarczej pozwanego odmownie rozpatrzył złożony przez pozwanego wniosek. Wobec nie regulowania przez W. W. (1) zobowiązań wynikających z zaciągniętego kredytu bank wezwał go do spłaty zadłużenia i wyznaczył na to dodatkowy 14 dniowy termin.

W świetle powyższego niezasadnie sąd I instancji przyjął, że powód nie wezwał pozwanego do dokonania spóźnionych rat kredytu wyznaczając mu termin 14 dni. Dlatego też należało uznać, że powód skutecznie wypowiedział pozwanemu przedmiotową umowę kredytu i był uprawniony do żądania zwrotu przez pozwanego W. W. (1) całości niespłaconego kredytu.

Marginalnie zwrócić należy uwagę na to, że co prawda w literaturze przedmiotu zwraca się uwagę na to, że bank powinien powstrzymać się z wytoczeniem powództwa o zapłatę, dopóki nie doręczy kredytobiorcy wezwania określonego w art. 75c ust. 1-2 [ustawy z 1997 r. - Prawo bankowe] i nie upłynie dodatkowy termin na spłatę zadłużenia wyznaczony w tym wezwaniu (co najmniej 14 dni roboczych), z tym jednak zastrzeżeniem, że gdyby bank naruszył obowiązek wynikający z art. 75c p.b. i wytoczył przeciwko kredytobiorcy powództwo o zapłatę, nie powinno to stanowić podstawy do oddalenia powództwa. Wierzytelność banku o spłatę zadłużenia jest wymagalna i zaskarżalna. Powinna być zatem uwzględniona przez sąd. W takim przypadku bank może jednak ponosić wobec kredytobiorcy odpowiedzialność odszkodowawczą w reżimie *ex contractu* (art. 471 i n. k.c.). Ciężar dowodu co do wysokości szkody i adekwatnego związku przyczynowego spoczywa wówczas na kredytobiorcy (art. 6 k.c.). – zob. Czech Tomasz M.Pr.Bank.2016.12.66 „Obowiązki banku w razie opóźnienia kredytobiorcy ze spłatą kredytu” za SIP Legalis).

Nie można również podzielić tezy, iż działanie powódki w niniejszej sprawie należałoby ocenić w kontekście art. 5 k.c., czyli nadużycia prawa. Niewątpliwie stosowanie wskazanej normy ograniczone jest jedynie do przypadków szczególnych i nietypowych, w których nie istnieje inna możliwość obrony przed uprawnieniem, a uwzględnienie żądania prowadziłyby do poważnie niesprawiedliwych skutków (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2013 r., I PK 29/13, LEX nr 1511012 czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2013 r., II CSK 438/12, LEX nr 1341662). Klauzula generalna zawarta w art. 5 k.c. nie może być rozumiana jako pozostawienie sądowi orzekającemu dowolności w udzieleniu stronie powodowej ochrony prawnej lub odmowy takiej ochrony (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 1998 r., I CKN 459/97, Lex nr 78424). Zarazem orzecznictwo podkreśla, że korzystanie przez określoną osobę z przysługującego jej prawa podmiotowego objęte jest domniemaniem zgodności z zasadami współżycia społecznego, dlatego też domniemanie to musi zostać obalone poprzez wykazanie szczególnych, konkretnych okoliczności przemawiających za sprzecznością postępowania tej osoby z dobrymi obyczajami (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2002 r., I CKN 305/01, LEX nr 53924; z dnia 22 listopada 2000 r., II CKN 1354/00, LEX nr 51966 czy z dnia 7 grudnia 1965 r., III CR 278/65, LEX nr 372). Wynika stąd wniosek, że - zgodnie z art. 6 k.c.- ciężar udowodnienia okoliczności uzasadniających tezę o nadużyciu spoczywa na stronie, która domaga się stosowania przez sąd art. 5 k.c. Na stronie tej ciężar wykazania faktów, z których można wnosić o naruszeniu przez przeciwnika reguł wskazanych w art. 5 k.c. W rozpoznawanej sprawie wskazany obowiązek obciążał pozwanego, który takich szczególnych okoliczności nie przywołał. Nie jest sprzeczne z prawem czy też z regulacjami umowy kredytu jego wypowiedzenie, w szczególności wobec wielomiesięcznego zalegania ze spłatą rat kredytowych. To w istocie pozwany zachował się nieprawidłowo nie wykonując zawartej umowy. Faktem pozostaje, że wypowiedzenie umowy kredytowej stanowi na pewno bardzo dotkliwe dla kredytobiorców uprawnienie kształtujące banku w stosunku kredytowym. Tym niemniej już tylko ze względu na zeznania pozwanego trudno uznać, że wypowiedzenie było aktem nagłym, a zadłużenie pozwanego nie jest znaczne. Powód nie zakwestionował tego, że ostatnią pełną ratę uwzględnioną harmonogramem spłaty uiszczył przez złożeniem oświadczenia o wypowiedzeniu kredytu, tj. przed 20 kwietnia 2017 r., ostatnie wpłaty to niepełne raty uiszczone po 350 zł w sierpniu i wrześniu 2017 r. na rozprawie w dniu 14 maja 2018 r. powód podał, że jak otrzymał pozew w sprawie (co nastąpiło 29 września 2017 r.), to przestał spłacać kredyt.

Z powyższego wynika, iż od ponad roku powód nie uiścił żadnej raty kredytowej. Już tylko ze względu na zeznania pozwanego, w których wprost przyznaje, że jest winien bankowi kwotę 75 000 zł, trudno uznać, że powód nie wykazał, co do zasady, wysokości swojego roszczenia. Taka postawa nie jest bez znaczenia dla oceny możliwości stosowania art. 5 k.c. W ten sposób Sąd uznał, wąsko ujmując nadużycie prawa, że powodowy bank nie wypowiedział pozwanemu umowy niezgodnie z zasadami współżycia społecznego, co dalej oznacza, iż nie nadużył też prawa wnosząc następnie pozew o zapłatę wymagalnych należności.

Sąd Apelacyjny oddalił apelację w zakresie, w jakim powód domagał się zasądzenia na jego rzecz kwoty 2675,37 zł tytułem odsetek umownych. Powód podał jedynie, że obliczył je od daty zawarcia umowy do dnia jej rozwiązania według określonej w umowie stopy procentowej. Nie jest jednakże Sądowi Apelacyjnemu wiadome, w jaki sposób zostały zarachowane wpłaty (mając na uwadze § 8 pkt 5 umowy kredytu). Uiszczenie przez pozwanego kwoty 700 zł powodowało konieczność zaliczenia tej kwoty, zgodnie z § 8 pkt 5 umowy o kredyt, na odsetki ustawowe w skumulowanej kwocie 470,35 zł oraz na kapitał (72053,42 zł).

Reasumując, zarzuty apelacji powódki okazały się w przeważającej wielkości słuszne. W niniejszej sprawie Sąd I instancji przy wydawaniu zaskarżonego rozstrzygnięcia dopuścił się zarzucanych naruszeń przepisów prawa. Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wskazuje na to, że powodowy bank dokonał skutecznego wypowiedzenia umowy kredytu, roszczenie banku w stosunku do pozwanego W. W. (1) stało się zatem wymagalne.

Uzasadniało to, w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c. zmianę zaskarżonego orzeczenia Sądu Okręgowego poprzez uwzględnienie części roszczenia (pkt I lit. a wyroku) oraz korektą rozstrzygnięcia o kosztach procesu za pierwszą instancję. Sąd Odwoławczy zasądził na rzecz powoda tytułem kosztów postępowania za pierwszą instancję kwotę łącznie 9177 zł (5417 zł – wynagrodzenie pełnomocnika procesowego oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa procesowego, 3760 zł – opłata od pozwu). W pozostałej natomiast części, Sąd Odwoławczy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację powódki.

Co do rozliczenia kosztów procesu za drugą instancję - regułą w postępowaniu cywilnym jest odpowiedzialność za wynik procesu (art. 98 k.p.c.). Powód postępowanie apelacyjne w rozpoznawanej przez Sąd Apelacyjny sprawie wygrał w przeważającej części. Skutkowało to przyznaniem na rzecz odwołującego kwoty 7 775 złotych tytułem kosztów postępowania odwoławczego (opłata od apelacji 3725 zł i 4050 zł wynagrodzenia pełnomocnika procesowego należne na podstawie § 2 pkt 6, §10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz.U. 2015.1804 z późn. zm., w brzmieniu obowiązującym w dniu wniesienia apelacji).

SSA Artur Kowalewski SSA Tomasz Żelazowski SSO del. Zbigniew Ciechanowicz